

استعداد دانشجویان

فرا تر از امکانات دانشگاه

نصرالله دادار

عکاس: فرهاد مطاعی

دانشگاه فرهنگیان کردستان در گفت‌وگو با مسئولان

پس از فراز و نشیب‌های بسیار، با تأسیس دانشگاه فرهنگیان از سال ۱۳۹۱، شاهد پرورش معلمان در این دانشگاه هستیم. در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ نخستین ورودی‌های دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان معلم کار رسمی خود را آغاز کردند. استان کردستان با داشتن دو پردیس تربیت‌معلم از جمله استان‌هایی است که به پرورش معلم همت گمارده است. دکتر یحیی معروفی ریاست دانشگاه فرهنگیان این استان را به عهده دارد. در پردیس دخترانه بنت‌الهدی صدر و پردیس پسرانه شهید مدرس چند رشته، از جمله علوم تربیتی، ادبیات فارسی، مشاوره، زبان انگلیسی، علوم اجتماعی و ... تدریس می‌شود. در بازدیدمان از دانشگاه این استان، با دکتر یحیی معروفی، دکتر فرانک قدسی مدیر پردیس شهید بنت‌الهدی صدر و دکتر مسعود الماسی مدیر پردیس شهید مدرس، گفت‌وگویی کرده‌ایم. وضعیت این پردیس‌ها، کیفیت استادان، روند برگزاری واحدهای کارورزی، میزان رضایت دانشجویان و ... از جمله موضوعاتی است که در این گفت‌وگو می‌خوانید.

دانشگاه این تجربه‌ها را نداشته باشد اما هیئت علمی دانشگاه نیستند. دانشگاهی با این عظمت که حدود ۹۸ مرکز در سراسر کشور دارد باید بتواند برای سال تحصیلی آینده حداقل ۱۰۰ تا ۱۵۰ هیئت علمی جذب کند اما ردیف استخدامی ندارد. این مشکلات باعث می‌شوند تلاش‌های مجموعه بی‌اثر یا کم‌اثر باشد.

قدسی: همکاران ما یکدست نیستند. برخی از اساتیدی که جذب کرده‌ایم بسیار پرنرزی‌اند اما نه امکانات دارند و نه فضا و قدرت مانور. برخی از مدرسان قدیمی هم می‌خواهند خود را ارتقا دهند اما متأسفانه دیگر سن آن‌ها یاری نمی‌کند. مثلاً چند همکار هستند که قصدشان تمام کردن دوره دکتراست ولی چون بیشتر از ۵۰ سال سن دارند، طبق دستورالعمل، مدرک دکترایشان

که همه دارای مدرک دکتر هستند. **قدسی:** در پردیس بنت‌الهدی صدر ما ۳۶۴ دانشجو در سه رشته ادبیات (۲۳ نفر)، علوم اجتماعی (۲۸ نفر) و علوم تربیتی (۳۱۳ نفر) داریم. شش استاد موظف هم داریم و اساتید غیر موظف نیز به تناسب واحدها دعوت می‌شوند. بیشتر غیر موظفین از هیئت علمی دانشگاه‌های دیگر یا آموزش و پرورش هستند. اکثرشان مدرک دکتر دارند یا در حال اتمام دوره دکتری هستند.

اساتید این پردیس‌ها در چه وضعیتی هستند؟

معروفی: مدرسان دانشگاه فرهنگیان عموماً پیش از این در مراکز تربیت‌معلم بوده‌اند، و اگر چه مدرسان تربیت‌معلم تجربیات خوبی دارند که ممکن است استاد

لطفاً بفرمایید در پردیس‌های شهید مدرس و شهید صدر چند دانشجو مشغول تحصیل‌اند؟

الماسی: پردیس شهید مدرس قبل از انقلاب دانش‌سرا بود، بعد از انقلاب مرکز تربیت‌معلم شد، پس از آن به دانشگاه پیامبر اعظم (ص) تغییر نام داد و امروز به دانشگاه فرهنگیان تبدیل شده است. این پردیس ۶۷ کلاس دارد. از دانشجویان این دانشگاه ۱۳۱۲ نفر دانشجوی پیوسته و ۶۳۵ نفر دانشجوی ناپیوسته هستند که در رشته‌های آموزش ابتدایی، تربیت‌بدنی، ادبیات فارسی، معارف اسلامی، علوم تربیتی، مشاوره و زبان انگلیسی مشغول به تحصیل‌اند. ۲۱۵ مدرس مدعو و ۲۶ نفر مدرس موظف هم در این پردیس مشغول به کارند. هشت نفر از این ۲۶ نفر مدرس از آموزش و پرورش مأمورند

تصمیم گیری برای آن‌ها در تهران احساس نمی‌شود. مثلاً امسال ما خودمان ابتکار عمل به خرج دادیم و یک مدرس با سابقه دعوت کردیم تا کارگاهی برای کلاس‌های چند پایه برگزار کند، چون دیدیم نمی‌توان دانشجویها را آموزش نداده وارد عرصه عمل کرد.

◀ در دانشگاه فرهنگیان بیشتر با چه مشکلاتی روبه‌رو هستید؟

معروفی: بخشی از اعتبارات دانشگاه فرهنگیان به حقوق دانشجویان اختصاص دارد که ناچیز است. تازه دانشجویان باید مبلغی حدود ۲۳ هزار تومان از این حقوق را ماهیانه به‌عنوان هزینه اسکان و غذا به دانشگاه پرداخت کنند. همه هزینه‌های خوابگاهی و رفاهی دانشجویان باید از همین مبلغ تأمین شود که پرداخت آن به‌صورت منظم هم نیست. چون برای برخی از دانشجویان حدود یک سال تا یک سال و نیم طول کشیده تا حکم کارگزینی و اختصاص ردیف صورت بگیرد. به همین دلیل اصلاً حقوقی به دانشجو تعلق نگرفته که مبلغی هم کسر شود، در حالی که مانند دیگران از امکانات استفاده کرده‌اند. این یکی از مشکلات اساسی دانشگاه فرهنگیان است. بودجه کل دانشگاه فرهنگیان با همه ۹۸ پردیس آن، به اندازه یک دانشگاه متوسط هم نیست. بنابراین اگر دولت بخواهد به منویات مقام معظم رهبری عمل کند باید حمایت تام و تمام از دانشگاه بکند. تاکنون آن‌طور که بایسته و شایسته است، امکانات لازم فراهم نشده است. بخشی از آن مربوط به مشکلات و محدودیت‌هایی است که دولت داشته و بخشی از آن به این دلیل است که کار تازه شروع شده است. در جریان عمل است که مشکلات و گرفتاری‌ها خود را نشان می‌دهند و باید برای حل آن‌ها برنامه‌ریزی کرد. دانشگاه فرهنگیان نمی‌تواند به تنهایی مشکلات خود را رفع کند بلکه این امر مستلزم همکاری تمام ارگان‌ها و نهادها است. در وهله اول دانشگاه فرهنگیان کارگزار آموزش و پرورش است و برای این نهاد نیرو تربیت می‌کند. آموزش و پرورش باید کمک کند و امکانات زیرساختی مناسبی فراهم کند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی هم باید کمک کند. این سازمان برای ورودی‌های ۹۳ بعد از یک سال و نیم ردیف استخدامی اختصاص داد تا آموزش و پرورش بتواند

شده است. این موضوع در بالا بردن رضایت دانشجویان مؤثر بوده است. پست دیگری که در مرکز استان ایجاد شده ارزیابی کیفیت است. این مزیتی است که باعث می‌شود کیفیت دانشگاه بهتر شود و بتوانیم خدمات بهتری به دانشجویان ارائه کنیم.

◀ واحدهای کارورزی چگونه پیش می‌روند؟

قدسی: دانشجویان چند روز بعد از امتحاناتشان برنامه دفاع از کارورزی دارند. آن‌ها با حضور معلم راهنما، استاد راهنما، مدیر گروه و نماینده استان برای ارزیابی دفاع می‌کنند که امسال هم خیلی خوب و منسجم برگزار شد. خوشبختانه کارورزی خوب پیش می‌رود ولی ما در مسئله آموزش مشکلاتی داریم. حتی اگر بخواهیم برای کارگاه‌های آموزشی از بیرون از مجموعه استاد دعوت کنیم باید برای تأمین هزینه‌ها کمک بگیریم. اگر حمایت‌های مالی هدفمند تعریف شوند دست پردیس‌ها بازتر می‌شود.

معروفی: در کارورزی، گاهی در مدیریت کلان دچار مشکل می‌شویم. مثلاً مجبوریم که ۲۰ نفر را به یک مدرسه بفرستیم که باعث بی‌نظمی در مدرسه می‌شود. ساعات کارورزی زیاد است. باید این ساعات معقول و منطقی باشد تا مفید واقع شود. یکی دیگر از اشکالات این است که برخی از دانشجویها باید در روستا تدریس کنند اما کارورزی را در شهر می‌گذرانند. این مسئله ما را در مدیریت انتظارات دچار مشکل می‌کند.

◀ در این زمینه درجه آزادی برای تعیین سرفصل‌ها یا برنامه‌ریزی به دانشگاه داده نشده است؟ چون برنامه‌ریزی کلاس چند پایه متفاوت است.

معروفی: در برنامه‌ریزی کل کشور، متأسفانه به استان‌ها و شهرستان‌ها اعتماد نمی‌شود. در همه حوزه‌ها از تهران دستور می‌دهند؛ یعنی نگاه متمرکز حاکم است که البته نگاه غلطی است. ما در حوزه مدیریتی خودمان اموری داریم که اصلاً ضرورت

اعمال نمی‌شود. باید کارگاه‌هایی برگزار شود که توان علمی استادان را بالاتر ببریم چون از مطالبات دانشجویان است. دانشجویان به‌خصوص در زمینه تکنولوژی روز، خودشان چند قدم از ما جلوتر هستند.

الماسی: البته کیفیت دانشگاه فرهنگیان نسبت به دوره‌ای که «تربیت معلم» بود خیلی رشد داشته است. قبلاً مجوز استفاده از استادان دکترا را نداشتند اما ما الان غیر از دکترا جذب نمی‌کنیم. سبک تدریس هم تغییر پیدا کرده است. به طوری که دانشجویان به دنبال تحقیق و پژوهش و ارائه آن می‌روند. در دانشگاه فرهنگیان آموزش‌های غیررسمی قوت گرفته است که به مراتب قوی‌تر و موفق‌تر از آموزش‌های رسمی عمل می‌کند. هدف ما تربیت معلمانی است که خلاقیت داشته باشند و روش‌های جدیدی را تجربه کنند. من به یاد دارم قبلاً پنل علمی برگزار نمی‌شد اما امروزه برای برگزاری پنل‌های علمی نوبت می‌گیرند. کانون‌ها و انجمن‌های دانشجویان ما خیلی فعال است. در حالی که در گذشته چیزی تحت‌عنوان کانون و انجمن نداشتیم. ◀ هماهنگی استادان برای استفاده از روش‌های جدید تدریس چگونه صورت می‌گیرد؟

معروفی: ما گروه‌های آموزشی داریم که در جلسات آن‌ها چارچوب‌ها مشخص است. ۲۱۵ استاد مدعو هم در همین چارچوب با کمی آزادی عمل تدریس می‌کنند. وقتی هیئت علمی موظف نداریم کنترل ما روی برنامه‌ها ضعیف می‌شود.

الماسی: ما امسال سعی کردیم برنامه استادان مدعو را از ۶ ساعت به تمام وقت تبدیل کنیم تا بتوانیم مدیریت بیشتری در این زمینه اعمال کنیم.

قدسی: نکته‌ای که دانشگاه باید به آن بها بدهد پژوهش و تحقیق است که خوشبختانه در یکی دو سال اخیر به آن توجه جدی شده و واحدی هم به نام پژوهش و تحقیق ایجاد

الماسی: هدف ما تربیت معلمانی است که خلاقیت داشته باشند و روش‌های جدید را تجربه کنند

برایشان حکم صادر کند و بعد از آن بود که دانشجویان معلمان توانستند ۲۳ هزار تومان را پرداخت کنند. در آن مدت ما نمی‌توانستیم به‌خاطر نپرداختن این مبلغ امکانات را در اختیار دانشجویان قرار ندهیم. اگر دانشجویان همین مبلغ اندک را هم پرداخت نکنند چگونه می‌توان دانشگاه را اداره کرد؟

♦ **دانشگاه فرهنگیان برای تبدیل شدن به یک دانشگاه راه‌پولایی در پیش دارد؟**

معروفی: البته تلاش‌های مفیدی در این زمینه صورت گرفته‌است. دکتر مهر محمدی و گروه همراهانش شبانه‌روز در حال کارند. اما این کافی نیست یک نفر به تنهایی نمی‌تواند مشکلات را حل کند، بلکه جمیع سازمان‌های ذی‌ربط باید کمک کنند. بخشی از نارضایتی‌های دانشجویان ناشی از مشکلاتی است که به دانشگاه فرهنگیان مربوط نمی‌شود، بلکه به این دانشگاه تحمیل می‌شود. مثلاً اعلام می‌شود به دانشجویان ماده ۲۸ خوابگاه ندهید چون اعتبارش تأمین نشده است. یا ترم قبل باید قبل از آزمون مبلغی را به خزانه واریز می‌کردند تا بتوانند در امتحان شرکت کنند اما دانشجویان توان پرداخت را نداشتند. آیا می‌توانستیم او را از امتحان محروم کنیم؟ ما بودجه نداریم و دانشجویان باید این هزینه‌ها را پرداخت کنند. تنها فرصتی که برای دریافت هزینه‌ها برای ما مقدور است هنگام دریافت خوابگاه و در خوان اول است. اما من به همکاران اعلام کردم که نگذارند دانشجویان بیرون از خوابگاه بمانند و آن‌ها را اسکان بدهند. هر چه باشد آن‌ها بچه‌های مردم هستند و والدینشان نگرانند. من آن‌ها را مثل بچه‌های خود می‌دانم و شرایط و انتظاراتشان را درک می‌کنم.

قدسی: فضا فرسوده است و شاخص‌های دانشگاه را ندارد. از لحاظ تجهیزات و امکانات خیلی محدودیم. وقتی تخته هوشمند نداریم تا دانشجویان با آن کار کنند، چگونه می‌توانیم انتظار داشته باشیم که در مدارس فعال باشند؟ خوشبختانه یک تخته‌هوشمند تهیه شده اما جوابگوی نیاز دانشگاه نیست. دانشجویان انتظاراتی دارند. ما سه انجمن و چهار کانون داریم و تقاضای چهار کانون دیگر هم کرده‌اند. دانشجویان خیلی مشتاق هستند اما ما در حد بضاعت پردیس عمل می‌کنیم نه در حد شایستگی‌ها و استعدادهای دانشجویان.

الماسی: نمی‌خواهم شعار بدهم اما دانشجویان هنگامی راضی می‌شوند که فارغ‌التحصیل شوند. آن زمان است که متوجه می‌شود کارهای خوبی برای او انجام می‌شده است، ضمن اینکه ما دست و پای مدیران را بسته‌ایم و به دیدن امر می‌کنیم. اعتبار و ردیف‌های بودجه که برای دانشگاه فرهنگیان منظور می‌شود اصلاً قابل توجه نیست. انتظار از این دانشگاه بالاست ولی اعتباری برای اختصاص داده نمی‌شود و طبعاً نمی‌توان به‌خوبی کار کرد. از سوی دیگر بیشتر اعتراضات دانشجویان پیرامون تفاوت فرهنگ اجتماعی با فرهنگ آموزشی است. یعنی وقتی وارد دانشگاه می‌شوند فضا را برایشان محدود می‌کنیم.

معروفی: اتفاقاً دانشجویان در درس پروژه هم به این موضوع اشاره می‌کنند که تفکیک جنسیتی باعث شده ما فکر کنیم در دبیرستان مشغول تحصیلیم. ما باید تکلیف‌مان را در حوزهٔ تعلیم و تربیت روشن کنیم. مگر این دانشجویان در جامعه نیستند و در کنار هم زندگی نمی‌کنند؟ باید آن‌ها بتوانند در دانشگاه هم این تجربه را داشته باشند تا بتوانند شیوه‌های برخورد با یکدیگر را بیاموزند. وقتی نتوانیم این آموزش را در دانشگاه به دانشجویان معلمان بدهیم چگونه از آن‌ها انتظار داریم در کلاس دخترانه در روستا تدریس کنند؟ نگاه خود را کنترل و مدیریت کنند؟ مشکل ما این است که آموزش‌های مصنوعی به دانشجویان می‌دهیم در نتیجه خروجی مطلوبی به‌دست نمی‌آید.

♦ **دانشجویان شما بانگیزه و پراورزی هستند و قرار است نظام آموزش و پرورش شوند. با وجود این مشکلات چه کنیم که آن‌ها از محیط دانشگاه خسته خارج نشوند و حس‌های ناخوشایند ناشی از برخی مسائل در آن‌ها کاهش پیدا کند؟**

معروفی: برای اولین بار در دانشگاه درسی با عنوان «پروژه» ارائه شده است. در این

درس قرار است دانشجویان تجربه زیسته خود را روایت کنند. در واقع بگویند که از دوران تحصیل خود چه تجربیات خوب یا بدی کسب کرده‌اند و چه چیزی باعث شده به معلمی فکر کنند و معلم شوند. قرار است تجربیات قبل از دانشگاه را هم روایت کنند. همچنین دربارهٔ انتظارات خود از دانشگاه فرهنگیان و انتخاب این دانشگاه، میزان برآورده شدن انتظاراتشان، تجربیاتشان در دانشگاه در آینده‌ای که برای خود متصور هستند و ایده‌هایشان برای غلبه بر چالش‌های معلمی از دیگر موضوعاتی است که در این درس دربارهٔ آن‌ها بحث می‌شود. اگر درس پروژه به‌خوبی اجرا شود و اساتید بر آن نظارت کنند بسیار مفید خواهد بود. در این درس انتظارات بسیار بالای دانشجویان را دیدم و متوجه شدم امکانات و موجودی‌های دانشگاه با انتظارات دانشجویان ناهمخوان است. بنای نارضایتی دانشجویان از همین جا نهاده می‌شود. ما مدام به دانشجویان جایگاه معلم را یادآور می‌شویم اما نمی‌توانیم متناسب با گفته‌هایمان با او برخورد کنیم. از برخورد من و همکارانم تا تأمین امکانات مورد نیاز. این نسل خیلی پر توقع هستند. چرا که خانواده‌هایشان هر چه داشته‌اند برای تحصیل آن‌ها فراهم کرده‌اند. ولی وقتی وارد محیط دانشگاه می‌شوند می‌بینند خواسته‌هایشان مانند قبل برآورده نمی‌شود و خودشان هم باید کاری کنند که امور مورد نظرشان تأمین شود. همین باعث ایجاد نگرش منفی در آن‌ها می‌شود. بچه‌ها این احساس را دارند که آنچه حقمان بوده به ما داده نشده است. اما نمی‌دانند دلیلش چیست و خیلی هم به دنبال یافتن دلیل این مسئله نیستند. در نهایت فکر می‌کنم بخشی از این نگرش‌های منفی با کارهای فرهنگی که امسال انجام خواهد شد رفع می‌شود. از جمله اردوی مشهد که در چند مرحله انجام خواهد شد و جشن فارغ‌التحصیلی که قرار است با والدین دانشجویان و مدیران مدارس که قرار است دانشجویان در آنجا مشغول به کار شوند دیداری داشته باشیم. با این موارد سعی خواهیم کرد نگرش منفی را به نگرش مثبت تبدیل کنیم. دانشگاه مشکلات و نگرش‌های منفی را درک کرده است اما چون تجربه‌های اول است در حل آن‌ها مشکل وجود دارد.